

Nr 24

Utlåtande i anledning av väckt motion om viss ändring i 12 § lagen om semester.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 197, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herrar *Gustafson* i Göteborg och *Königson* hemställt, »att riksdagen för sin del måtte besluta, att förbudet mot förläggande av semester utan arbetstagarens medgivande till tid då den anställde är sjuk också skall gälla tid då gemensam semester anordnats vid företaget och att sista meningen i första stycket av § 12 i semesterlagen därför skall utgå».

Angående den nuvarande lydelsen av 12 § första stycket semesterlagen får utskottet hänvisa till den redogörelse för lagbestämmelser som lämnas här nedan.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sin hemställan får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

Yttranden över motionen har på utskottets begäran avgivits av Landsorganisationen i Sverige, Svenska arbetsgivareföreningen och Tjänstemännens centralorganisation. Redogörelse för yttrandena lämnas i det följande.

Gällande bestämmelser

Lagen den 29 juni 1945 om semester äger enligt 1 § tillämpning å arbetstagare i allmän eller enskild tjänst med undantag av sådana arbetstagare hos staten, för vilka gäller särskilda föreskrifter rörande semester. Arbetstagaren äger enligt 3 § på grund av det arbete, som han under ett kalenderår (kvalifikationsår) utfört för arbetsgivarens räkning, rätt att av denne erhålla semester. Denna skall utgå under nästföljande år, dock att parterna äger överenskomma om att semestern helt eller delvis må åtnjutas tidigare.

Semester utgår enligt 7 § första stycket med en och en halv dag för varje kalendermånad av kvalifikationsåret, under vilken arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utfört arbete å minst sexton dagar. Med dag, å vilken arbete utförts, jämställs enligt 7 § andra stycket dag, varunder arbetstagaren under pågående anställning a) åtnjuter semester; b) varit oförmögen till arbetet på grund av sjukdom, dock att dag, som infaller efter det att arbetstagaren till följd av sjukdom varit frånvarande från arbetet under sammanlagt nittio dagar av kvalifikationsåret, jämställs endast om arbetsoförmågan

föranletts av yrkesskada; c) i samband med havandeskap eller barns börd avhållit sig från arbetet, i den mån bortovaron icke överstigit tolv veckor; eller d) fullgjort sådan i 27 § värnpliktslagen eller med stöd därav föreskriven militärövning om högst sextio dagar, som ej är beredskapsövning eller direkt ansluter sig till första tjänstgöring, dock att av tid för militärövning högst sextio dagar under varje kvalifikationsår må räknas arbetstagaren till godo. Dag, under vilken arbetstagaren varit frånvarande från arbetet av anledning, som i 7 § andra stycket b)—d) sägs, skall icke jämföras med dag å vilken arbete utförts, därest arbete eljest uppenbarligen icke kunnat beredas arbetstagaren å sådan dag.

12 § första stycket, vari motionärerna nu yrkar den ändringen, att sista meningens skall utgå, har följande lydelse:

Arbetsgivaren äger bestämma, när semester skall utgå; dock bör semestern, om arbetstagaren icke annat begär, såvitt möjligt förläggas till sommartid. Utan arbetstagarens medgivande må semestern icke förläggas till tid, då arbetstagaren på grund av sjukdom, som inträffat innan semestern börjat, är oförmögen till arbetet, eller till sådan tid för hans bortovaro från arbetet, som enligt 7 § andra stycket c) och d) skall jämföras med tid å vilken arbete utförts. Dylikt medgivande erfordras dock icke, därest arbete eljest uppenbarligen icke kunnat beredas arbetstagaren å tid som nu sagts.

Enligt 13 § skall arbetsgivaren senast fjorton dagar före semesterns början på lämpligt sätt underrätta arbetstagaren om tiden för semestern.

Frågans tidigare behandling

Enligt den vid 1938 års riksdag antagna *lagen den 17 juni 1938 om semester* fick arbetsgivare icke förlägga en arbetstages semester till tid, då arbetstagaren var oförmögen till arbete på grund av olycksfall i arbetet eller sådan sjukdom, som avses i lagen om försäkring för vissa yrkesjukdomar. Däremot fanns ingen bestämmelse om förbud mot semesterns förläggning till tid, då arbetstagaren var oförmögen till arbete på grund av annan sjukdom än nu nämnda.

Något sådant förbud hade ej heller upptagits i det till grund för lagen liggande förslag till semesterlag, som avgivits av *1936 års semestersakkunniga* (SOU 1937: 49), men hade däremot föreslagits vid remissbehandlingen av de sakkunnigas förslag. I proposition i ämnet till 1938 års riksdag (1938: 286) uttalade *föredragande departementschefen*, att det måste betecknas såsom uppenbart olämpligt för en arbetstages, om semestern för honom förlades till sådan tid, då han av någon omständighet vore oförmögen att använda densamma till vila, och föreslog vissa bestämmelser till undvikande av sådan förläggning av semestern. Emellertid fann departementschefen sig icke kunna förorda ett förbud mot utgivande av semester under sådan sjukdomstid, som ej vore hänförlig till olycksfall i arbetet eller sådan sjukdom som avsåges i lagen om försäkring för vissa yrkesjukdomar. Anledningen härtill vore, att departementschefen ansett sig kunna utgå från att det vid sådana företag, där samtliga arbetstages er-

hölle semester på en gång, ofta vore olämpligt för arbetsgivaren att bereda den, som varit sjuk vid tiden för utgivandet av semester till övriga arbetstagare, semester vid ett senare tillfälle. Departementschefen befarade därför, att ett generellt förbud mot utgivande av semester under tid, då arbetstagaren vore sjuk, kunde göra arbetsgivaren benägen att hellre avskeda arbetstagaren än att uppskjuta semestern till en senare tidpunkt.

Ej heller i den vid 1945 års riksdag antagna alltjämt gällande *lagen den 29 juni 1945 om semester* stadgades i *lagens ursprungliga lydelse* förbud för arbetsgivaren att förlägga semestern till tiden för sådan sjukdom, som ej vore att hänföra till olycksfall i arbetet eller sådan däri ådragen sjukdom, som avsåges i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar.

Den kommitté, 1942 års *semesterkommitté*, vars förslag till ändrad semesterlagstiftning (SOU 1944: 59) låg till grund för 1945 års semesterlag, upptog icke något förbud mot förläggning av semester till tid då arbetstagaren var oförmögen till arbete på grund av »vanlig» sjukdom. Vid remissbehandlingen framfördes emellertid även nu önskemål om sådant förbud. *Föredragande statsrådet* hänvisade i proposition till 1945 års riksdag med förslag till lag om semester (1945: 273) till att frågan varit föremål för övervägande vid antagandet av 1938 års semesterlag och att statsmakterna därvid funnit sådant förbud icke böra stadgas samt uttalade, att erfarenheterna under de år lagen varit i kraft icke syntes giva anledning till att frångå detta ståndpunktstagande.

Vid 1948 års riksdag yrkades i två *likalydande motioner* (I:44 och II:69) sådan lagändring, att semester ej heller skulle få förläggas till tid då arbetstagare vore borta från arbetet på grund av olycksfall eller sjukdom utom arbetet.

I yttrande över motionerna tillstyrkte *Landsorganisationen* yrkandet och anförde bl. a., att som godtagbara skäl mot detsamma kunde väl över huvud endast diskuteras dels företagets intresse av att vid en för alla arbetstagare gemensam förläggning av semestern icke behöva vidkännas den olägenhet, som skulle ligga i att semestern för en eller annan sjuk arbetstagare finge framflyttas till senare tidpunkt, dels det härmed sammanhängande skälet att skyldigheten att göra dylika undantag skulle kunna göra arbetsgivaren benägen att avskeda den sjuke. Den förstnämnda invändningen kunde, anförde LO, från arbetarskyddssynpunkt icke godkännas, och även praktiskt sett vore argumentet föga respektabelt. Olägenheten för arbetsgivaren reducerades högst väsentligt av att regeln om arbetsgivarens fria förläggningsrätt gällde även beträffande den framflyttade semestern. I de fall ej annat följde av avtal om viss semesterperiod kunde arbetstagaren ej kräva att utfå semestern under viss tid av året. Uppsägningsrisken behövde man enligt LO:s mening knappast på allvar räkna med. Vidare anförde LO att om erfarenheten bekräftat, att friheten att förlägga semestern till sjukdomstid icke utnyttjades till arbetstagarens förfång, syntes detta förhållande snarare ut-

göra ett skäl för än ett skäl mot att lagfästa en ordning, som från principiell synpunkt måste erkännas vara den riktiga.

Den föreslagna lagändringen beträffande semesterns förläggning avstyrktes däremot av *Svenska arbetsgivareföreningen*. Föreningen ville särskilt understryka de stora praktiska olägenheter, som ett förbud att förlägga semestern till vanlig sjukdomstid skulle innebära i synnerhet för företag, vilka för semester gjorde uppehåll i driften eller redan tidigt under året fastställde semesterplan.

Andra lagutskottet anförde i utlåtande nr 27, att det icke vore tillfredsställande att arbetsgivare kunde förlägga en arbetstagares semester till tid då arbetstagaren vore sjuk och därigenom hindra arbetstagaren från att få semester efter tillfrisknandet. En arbetstagare som varit sjuk hade i allmänhet större behov av vila och rekreation än en som icke varit sjuk. Å andra sidan, framhöll utskottet, torde förbud för arbetsgivare att förlägga arbetstagares semester till tid, då arbetstagare vore sjuk, i vissa fall kunna medföra olägenheter för arbetsgivaren. Detta gällde framför allt i företag, som redan tidigt på året fastställde semesterplan, och företag, som gjorde uppehåll i driften för semester. Utskottet förordade att en utredning av frågan komme till stånd, och riksdagen beslöt på utskottets hemställan att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla bl. a., att Kungl. Maj:t ville verkställa sådan utredning.

Den gällande lydelsen av 12 § första stycket semesterlagen beslöts vid 1954 års höstriksdag och trädde i kraft den 1 januari 1955. Enligt den sålunda antagna lydelsen gäller förbud för arbetsgivaren att utan arbetstagarens samtycke förlägga semestern till tid då arbetstagaren på grund av sjukdom ej är i arbete. Från förbudet stadgas dock det undantaget, att arbetstagarens samtycke ej erfordras, därest arbete eljest uppenbarligen icke kunnat beredas arbetstagaren å tid som nyss sagts.

Förslag till ändring i fråga om rätten att räkna viss sjukdomstid som s. k. privilegierad frånvarotid och till en utvidgning av förläggningsförbudet hade framlagts i en inom socialdepartementet upprättad *departementspromemoria*. I promemorian erinrades om att den samordning av den allmänna sjukförsäkringen och den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen varom beslut fattats vid 1953 års riksdag innebär, att yrkesskador och andra (»vanliga») sjukdomar i fortsättningsvis komme att under en samordningstid av i regel 90 dagar försäkringsmässigt behandlas enligt i stort sett samma ordning och att det först därefter bleve anledning att pröva, huruvida en sjukdom föranletts av yrkesskada eller ej. Semesterlagen kunde därför i denna fråga icke längre bygga på yrkesskadeförsäkringen. Frågan om sambandet mellan sjukdom och arbete måste, om ändring ej gjordes i semesterlagen, i det alldeles övervägande flertalet fall utredas och avgöras i semesterärendet. Dessa besvärigheter försvunne emellertid, om alla sjukdomar såvitt nu vore i fråga i semesterlagen behandlades lika under samordningstiden.

Vad härefter angår spørsmålet om semesterns förläggning till sjukdoms-

tid framhölls i promemorian, att överensstämmelse nu rådde mellan den i semesterlagen privilegierade frånvarotiden och den tid, till vilken semestern icke utan arbetstagarens medgivande finge förläggas, samt att redan den omständigheten, att tid för frånvaro på grund av vanlig sjukdom privilegierades, syntes böra föranleda att semestern ej mot arbetstagarens vilja skulle få förläggas till sådan frånvarotid. Det syntes emellertid knappast finnas anledning att begränsa privilegieringen av sjukdom i förläggningshänseende till att vid bortovaro från arbetet på grund av vanlig sjukdom gälla endast 90 dagar. Vidare anfördes, att om en sjukdom gäve sig till kända först efter det arbetstagaren börjat sin semester, skulle arbetstagaren ej äga åberopa sjukdomen för att avbryta semestern och få denna förlagd till en senare tidpunkt. Vidare borde från förläggningsförbudet undantagas det fallet, att driften vid ett företag helt inställdes under viss tid för att de vid företaget anställda därunder skulle beredas semester; motsvarande borde i fråga om de berörda arbetstagarna gälla om ett företag inställde driften avdelningsvis.

I propositionen nr 46 år 1954, vari förslag till ändring i semesterlagens regler om privilegierad frånvarotid och om förläggningsförbud underställdes riksdagen, anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Sträng*, att undantag från förläggningsförbudet borde göras för sådana fall, då företaget under semestern inställde driften helt eller etappvis å särskilda avdelningar.

I en inom andra kammaren av herrar Gustafson i Göteborg och Königson i anledning av propositionen väckt *motion*, nr 500, hemställdes att riksdagen för sin del måtte besluta att förbudet mot förläggande av semester utan arbetstagarens medgivande till tid då den anställda vore sjuk också skulle gälla tid, då företaget, eller berörd avdelning inom detsamma, vore stängt för gemensam semester.

Andra lagutskottet, som behandlade propositionen och motionen i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 43, hemställde att riksdagen måtte, med avslag å motionen II: 500, bifalla propositionen. I utlåtandet anförde utskottet i fråga om den föreslagna utvidgningen av förläggningsförbudet följande.

Vad beträffar frågan om förbud mot att utan arbetstagarens medgivande förlägga semester till tid, då denne är sjuk, delar utskottet uppfattningen, att den nuvarande ordningen ej kan anses tillfredsställande. Såsom skäl mot en utsträckning av förbudet till att avse även annan sjukdomstid än sådan, som föranletts av yrkesskada, har anförts, att en förläggning av semestern till tid efter det arbetstagaren tillfrisknat i vissa fall kan medföra avsevärda olägenheter för arbetsgivarna. Man har här pekat på exempelvis sådana fall, då arbetsgivaren helt eller delvis inställer driften under en gemensam semesterperiod och arbetstagaren har en sådan befattning, att det är svårt att skaffa en ersättare för honom, om han skulle få ut semester sedan driften åter upptagits. Propositionens förslag, som innebär att förbudet för arbetsgivare att utan arbetstagarens medgivande förlägga semester till privilegierad frånvarotid utsträcker till att gälla även tid för frånvaro på grund av vanlig sjukdom, varvid undantag dock göres

för tid, då arbete uppenbarligen icke skulle kunnat beredas arbetstagaren, synes utskottet utgöra en rimlig avvägning av de intressen, som här bör beaktas.

I en vid utskottets utlåtande fogad reservation hemställdes, att riksdagen, med förklaring att riksdagen i anledning av motionen II: 500 funnit viss ändring böra vidtagas i det genom propositionen framlagda lagförslaget, måtte för sin del antaga lagförslaget med den ändringen att sista meningens i första stycket av 12 § måtte utgå.

Motionen

I den nu förevarande motionen anföres bl. a., att det allmänt erkännes att den som varit sjuk under semestertiden i regel har ett större behov av vila och rekreation än den som hela året varit frisk. Om arbetstagaren vore anställd i ett företag, där semestrarna vore utspridda över hela sommaren, hade han vid sjukdom rätt att få semester senare. Om företaget däremot hade gemensam semester, hade han ej laglig sådan rätt. För arbetsgivaren borde ett slopande av undantagsbestämmelsen för fall av gemensam semester ej innebära någon nämnvärd belastning, och för enskilda anställda som drabbades av sjukdom vore frågan av mycket stor betydelse.

Remissyttrandena

Landsorganisationen hänvisar i sitt remissyttrande till att organisationen i yttrande över motioner i ämnet år 1948 framfört den uppfattningen, att undantag från förlägningsförbudet för fall av gemensamhetssemester inte kunde anses tillräckligt motiverat, och förklarar, att LO i princip vidhåller denna sin uppfattning. I fortsättningen åberopas ett remissyttrande som LO år 1953 avgivit över den departementspromemoria, som låg till grund för de år 1954 genomförda ändringarna i 12 § semesterlagen, och anföres:

Att organisationen i sitt yttrande 1953 över den nämnda promemorian icke ansåg sig böra hävda uppfattningen berodde på att det bedömdes som skäpligen utsiktslöst att söka få undantaget slopat, sedan det, trots LO:s argumentering 1948, upptagits i det inom socialdepartementet utarbetade förslaget. Undantaget ansågs inte heller ha så stor praktisk betydelse att man icke skulle kunna avvakta erfarenheterna av dess tillämpning; ett visst korrektiv mot dess missbrukande ligger ju för övrigt i arbetsgivarens skyldighet att även i hithörande fall 14 dagar i förväg varsla om semestern. Vidare medverkade hänsyn till att den föreslagna — av LO alltsedan 1938 förordade — reformen i övrigt bedömdes så värdefull att dess omedelbara genomförande icke borde försvåras genom krav på ett förlägningsförbud av i här ifrågavarande avseende större omfattning än vad som tidigare anses ha gällt för yrkesskadade.

LO erinrar i sitt remissyttrande vidare om att den år 1954 genomförda lagändringen varit i kraft endast sedan den 1 januari 1955, och uttalar, att någon erfarenhet av i vad mån arbetsgivaren utnyttjat rätten att förlägga en sjuk arbetstagaras semester till tiden för övriga anställdas gemensam-

hetssemester således icke finnes. Med hänsyn härtill synes det, anför LO vidare, inte vara påkallat att redan nu företaga en ytterligare lagändring. Med sin angivna principiella uppfattning vore LO emellertid beredd att, där-est det skulle visa sig att undantagsbestämmelsen komme att ges en otill-börlig tillämpning, återkomma till frågan om dess slopande.

I anledning av yrkandet i motionen, att sista meningen i första stycket av 12 § i semesterlagen skall utgå, anmärker LO, att detta stadgande ej endast avsåge rätten att förlägga en sjuk arbetstagares semester till tiden för gemensamhetssemester. Bestämmelsen avsåge förläggning även till tiden för t. ex. övriga arbetstagares permittering, och den hänförde sig vidare också till sådan privilegierad frånvaro som avses i 7 § andra stycket c) och d), alltså frånvaro på grund av havandeskap eller barnsörd eller på grund av vissa militärövningar.

Tjänstemännens centralorganisation hänvisar, liksom för sin del LO, till det yttrande organisationen år 1953 avgivit över den ovan nämnda departe-mentspromemorian och framhåller, att TCO då anförde att varje inskränk-ning i arbetstagares rätt att få semestern förlagd till tid, då han kan ut-nyttja semestern för rekreation och vila, måste vara väl motiverad för att vinna beaktande vid semesterlagens utformning. TCO ville i yttrandet 1953 ifrågasätta, om undantag från arbetstagarens medgivande för förläggning av semester till sjukdomstid borde kvarstå i de fall då driften inställdes för att bereda arbetstagarna semester.

I sitt nu till utskottet avgivna yttrande framhåller TCO, att man har att väga önskemålet att bereda arbetstagarna möjlighet till sådan semester-ledighet, som erbjuder verklig rekreation och vila, mot de produktionstek-niska nackdelarna av överstående semesterdagar för de arbetstagare, som på grund av sjukdom eller annan privilegierad frånvaroorsak än semes-ter inte kunnat åtnjuta den vid företaget eller avdelningen gemensamma semestern. TCO finner för sin del, att vissa skäl talar för att den yrkade ändringen genomföres, så att arbetstagarens medgivande för semesterns förläggande till i semesterlagen privilegierad frånvaro skall erfordras även då det är fråga om gemensam semester för företaget som helhet eller en avdelning inom företaget. Det bör observeras, anför TCO slutligen, att sjuk-dom, som yppar sig efter det att semestern påbörjats, inte heller i detta fall skulle medföra semesterns uppskjutande.

Även *Svenska arbetsgivareföreningen* erinrar om de år 1953 avgivna remiss-yttrandena över departementspromemorian samma år och hänvisar för sin del till att föreningen 1953 framhållit, att arbetsgivarna mycket sällan begag-nade sig av möjligheten att förlägga semester till sjukdomstid och att om så i något fall skedde, detta säkerligen vore betingat av sådana omständighe-ter, att det framstode såsom skäligt, att den enskildes intresse finge vika för ett betydelsefullt produktionsintresse. Med hänsyn härtill hade förening-en 1953 avstyrkt departementsförslaget.

Jämväl det i förevarande motion framställda ändringsförslaget avstyrkes av arbetsgivareföreningen. Emellertid uttalar föreningen, att det är dess uppfattning, att semester icke bör förläggas till sjukdomstid, om detta skäligen kan undvikas. Ett företag som inställt driften för gemensam semester under viss tid kunde emellertid enligt föreningen komma i en mycket svår belägenhet, om semester å annan tid måste beredas vissa för produktionens ostörda gång mera betydelsefulla arbetare. Vid nuvarande arbetskraftssituation vore det praktiskt taget omöjligt att skaffa ersättare. Motionärerna har, framhåller arbetsgivareföreningen vidare, icke ens påstått, att arbetsgivarna missbrukat sin rätt att i dylika lägen förlägga semestern till tid för sjukfrånvaro. Det syntes med hänsyn härtill orimligt att med helt bortseende från berättigade produktionsintressen skärpa gällande förbud på sätt i motionen föreslagits.

Utskottet

Vid fjolårets riksdag beslöts vissa ändringar i semesterlagens bestämmelser om s. k. privilegierad frånvarotid och om förlägningsförbud beträffande semester. Ändringarna, som trädde i kraft den 1 januari 1955, innebär dels att även tid för sådan sjukdom, som ej orsakats av yrkessjukdom eller olycksfall i arbetet, i viss utsträckning räknas såsom semesterkvalificerande, och dels att tidigare förbud för arbetsgivaren att utan arbetstagarens medgivande förlägga semester till privilegierad frånvarotid i princip utsträcks till att gälla även tid för frånvaro på grund av vanlig sjukdom. Sistnämnda princip modifieras emellertid i två hänseenden. Förlägningsförbudet gäller sålunda endast sjukdom som inträffat innan semestern börjat, och arbetstagarens medgivande erfordras icke för att semester skall få förläggas till sjukdomstid, därest arbete eljest uppenbarligen icke kunnat beredas arbetstagaren å sådan tid. Det sistnämnda åsyftar bl. a. fall då ett företag eller en avdelning vid detsamma stängts för gemensam semester.

I motionen yrkas nu, att förlägningsförbudet vid sjukdom skall ytterligare utsträckas, så att det kommer att gälla även de ovan berörda fallen då gemensam semester utgår vid företaget, samt »att sista meningen i första stycket av 12 § i semesterlagen därför skall utgå».

Ett bifall till motionärernas förslag skulle endast till en del lösa frågan om förbud mot förläggning av semestern till sjukdomstid, i vad denna fråga ännu är olöst. En arbetstagare som insjuknat *efter* det semestern börjat skulle icke heller vid bifall till motionen äga rätt att få återstående semester förlagd till annan tid än tiden för sjukdomen. Utskottet vill också peka på att den i motionen föreslagna ändringen i semesterlagens text — att sista meningen i första stycket av 12 § skulle utgå — komma att få vissa i motiveringen till yrkandet ej berörda följder, såsom att semester icke utan arbetstagarens medgivande vid fall av gemensam semester finge förläggas till tid för bortovaro från arbetet på grund av vissa andra frånvaroorosaker än sjukdom.

Det är givetvis önskvärt att semestern förlägges till tid då arbetstagaren kan utnyttja den för vila och rekreation. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att Svenska arbetsgivareföreningen i remissyttrande till utskottet uttalat, att det vore föreningens uppfattning, att semester icke bör förläggas till sjukdomstid, om detta kan undvikas. Emellertid måste enligt utskottets mening hänsyn lagas också till de olägenheter det innebär för arbetsgivaren att nödgas utge semester för vissa arbetstagare å annan tid än tiden för den gemensamma semestern. Ett företag som inställt driften för gemensam semester under viss tid kan, framhåller Arbetsgivareföreningen, komma i en mycket svår belägenhet, om semester å annan tid måste beredas vissa för produktionens ostörda gång mera betydelsefulla arbetare.

Ett yrkande av samma innebörd som det i den nu förevarande motionen framställda väcktes vid 1954 års riksdag i en motion i anledning av den proposition, varigenom de i detta yttrande inledningsvis berörda ändringarna i semesterlagen förelades riksdagen.

Utskottet fann i sitt utlåtande över nämnda proposition och motion, att propositionens förslag utgjorde en rimlig avvägning mellan de intressen som här borde beaktas, och riksdagen godkände utlåtandet och avslog alltså motionen.

Efter det frågan sålunda behandlats vid fjolårets riksdag har enligt utskottets mening icke inträffat något av beskaffenhet att böra föranleda till ändrat ställningstagande från riksdagens sida. Utskottet kan därför icke heller nu tillstyrka de i förevarande motion framförda yrkandena.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion, II: 197, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 29 mars 1955

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Nils Elowsson, Sunne*, Axel E. Svensson, fru Svenson, fru Carlqvist, herrar Magnusson och Anders E. Johansson;

från andra kammaren: fru Västberg*, fru Sandström*, herrar Lundberg, Carlsson i Bakeröd, Bengtsson i Varberg, Johansson i Södertälje, Königson och Ahlberg.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Sunne*, *Anders E. Johansson* och *Königson*, vilka ansett, att utskottets yttrande bort ha följande lydelse.

Under en lång följd av år har från löntagargruppernas sida riktats kritik mot den möjlighet som semesterlagen givit arbetsgivarna att mot den anställdes önskan förlägga semester till tid då denne är sjuk.

1948 års riksdag uttalade att detta förhållande icke vore tillfredsställande och hemställde i skrivelse till Kungl. Maj:t om en utredning av frågan.

Först vid förra årets riksdag kom ett regeringsförslag i ärendet. Departementschefen föreslog förbud för arbetsgivaren att utan arbetstagarens samtycke förlägga semestern till tid då arbetstagaren på grund av sjukdom ej är i arbete, under förutsättning att sjukdomsfallet inträffat innan semestern påbörjats.

Emellertid föreslog departementschefen att undantag från detta förbud skulle göras i de fall då företag eller avdelning inom företaget hade gemensam semester. Riksdagen godkände detta förslag.

I motion II: 197 har yrkats att nämnda undantag skulle utgå. Liknande yrkande framfördes förra året.

Av de remissyttranden över motionen, som avgivits av Landsorganisationen och Tjänstemännens centralorganisation, framgår att organisationerna i princip är av samma uppfattning som motionärerna. Landsorganisationen anser det emellertid inte påkallat att redan nu företaga en lagändring men förklarar sig beredd att återkomma till frågan för den händelse det skulle visa sig att undantagsbestämmelsen komme att ges en otillbörlig tillämpning.

Utskottet anser det vara ostridigt att den som är sjuk under semestertiden har samma behov av att senare få ta ut semester oavsett om företaget har gemensam semester eller inte. Undantagsbestämmelsen är därför motiverad endast om det kan påvisas att ett slopande av densamma skulle innebära avsevärda olägenheter för arbetsgivarna. Man har i detta sammanhang framfört den synpunkten, att det i företag som har gemensam semester skulle vara svårt att skaffa ersättare för den som varit sjuk under semestertiden, för den händelse han skulle ha rätt att få ut semester sedan driften återupptagits. Utskottet anser dessa farhågor vara betydligt överdrivna. De fall som kan komma i fråga torde inte bli så många att de kan bli av någon större betydelse för företagen. De kommer att utgöra en mycket liten procent av de fall då företagen måste skaffa ersättare på grund av att anställda blivit sjuka under andra tider på året.

Slopandet av undantagsbestämmelsen skulle innebära, att även anställda som beröres av bestämmelserna i § 7 andra stycket c) och d) skulle få möjlighet att ta ut semester senare. Motionen innebär emellertid på denna punkt i stort sett endast att den löntagare som är anställd i ett företag med gemen-

sam semester erhåller samma villkor som den som är anställd i företag med annan förläggning av semestertiderna.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att riksdagen i anledning av förevarande motion, II: 197,
måtte för sin del antaga följande förslag till

L a g

angående ändrad lydelse av 12 § första stycket lagen den 29 juni 1945 (nr 420) om semester.

Härigenom förordnas, att 12 § första stycket lagen den 29 juni 1945 om semester¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse.)

Arbetsgivaren äger bestämma, när semester skall utgå; dock bör semestern, om arbetstagaren icke annat begär, såvitt möjligt förläggas till sommartid. Utan arbetstagarens medgivande må semestern icke förläggas till tid, då arbetstagaren på grund av sjukdom, som inträffat innan semestern börjat, är oförmögen till arbetet, eller till sådan tid för hans bortovaro från arbetet, som enligt 7 § andra stycket c) och d) skall jämföras med tid å vilken arbete utförts. *Dylikt medgivande erfordras dock icke, därest arbete eljest uppenbarligen icke kunnat beredas arbetstagaren å tid som nu sagts.*

(Föreslagen lydelse.)

Arbetsgivaren äger bestämma, när semester skall utgå; dock bör semestern, om arbetstagaren icke annat begär, såvitt möjligt förläggas till sommartid. Utan arbetstagarens medgivande må semestern icke förläggas till tid, då arbetstagaren på grund av sjukdom, som inträffat innan semestern börjat, är oförmögen till arbetet, eller till sådan tid för hans bortovaro från arbetet, som enligt 7 § andra stycket c) och d) skall jämföras med tid å vilken arbete utförts.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1956.

¹ Senaste lydelse av 12 § första stycket se SFS 1954:661.